JEREMIA

Een serie preken over Jeremia 14, 16 en 19

Ds. A.A. Leenhouts

Uitgesproken in 1981
Redactionele bewerking S.B. Leenhouts-van der Kruijt 2026

GETUIGENIS
EN EENHEID

DEEL III

JEREMIA

EEN SERIE PREKEN OVER JEREMIA 14, 16 EN 19

Ds. A.A. Leenhouts

Uitgesproken in 1981
Redactionele bewerking S.B. Leenhouts-Van der Kruijt 2026

GETUIGENIS
EN EENHEID

Stichting Getuigenis en Eenheid
Postbus 64814, 2506 CE Den Haag
info@getuigeniseneenheid.nl
www.getuigeniseneenheid.nl

© Ds. A.A. Leenhouts: “Jeremia”
Jeremia 14, 16 en 19 (1981)
Redactionele bewerking april 2026

INHOUD

Verantwoording 4
Voorwoord 5

De toerist 6
Ongekende droogte - Verootmoediging - Een toerist? - Het verdriet van Jeremia - Gods wegen - Een koperen muur en een ijzeren zuil - De inwoning van God

Oerheuvels 23
Een verschrikkelijke opdracht - Een geschiedenisproces - Een afgodische inspiratie - Wat brengt baat?

De kruik aan stukken 38
Kinderoffers - De valse synthese - Het is 'ja' of 'nee' - De nacht van Jeremia

VERANTWOORDING

Deze brochure bevat drie in 1981 uitgesproken preken van Ds. A.A. Leenhouts over Jeremia. In de bewerking ervan is de spreektaal zo veel mogelijk omgezet in schrijftaal.
Omwille van de authenticiteit is de historische, kerkelijke en politieke context waarin deze preken zijn uitgesproken veelal gehandhaafd. Dit is vooral het geval in de preek over Jeremia 19: *'De kruik aan stukken'*. De citaten die daarin voorkomen, hebben wij integraal overgenomen uit de livepreek. Dit, omdat die citaten – hoewel gedateerd – niet gemist kunnen worden in de exegese van dit Bijbelgedeelte, en de genoemde voorbeelden bovendien inhoudelijk niet aan actualiteit hebben ingeboet.
Waar mogelijk hebben wij de citaten nageslagen in archief en literatuur. De bronvermelding hiervan is in de voetnoten terug te vinden.

Dit geldt ook voor enkele nadere verklaringen ter verheldering van in de preek genoemde historische omstandigheden of gebeurtenissen.

Bij de bewerking van deze preken hebben wij ernaar gestreefd om de essentie van de boodschap die Ds. Leenhouts hierin heeft willen doorgeven, te waarborgen.

Voor Bijbelcitaten is de NBG51 vertaling gebruikt, tenzij anders vermeld.

Den Haag, 2026

S.B. Leenhouts – van der Kruijt

VOORWOORD

Dit is het derde deel van de prekenserie over Jeremia. Het betreft de hoofdstukken 14, 16 en 19

Hoofdstuk 14 gaat over een ongekende droogte die Israël trof, waarvoor het volk Gods hulp inriep met de woorden: Waarom zou U alleen maar zijn als een reiziger die ergens overnacht en weer verder trekt? Waarop God antwoordde dat als het om 'trekken' gaat, zij het zélf zijn die zich telkens weer van Hem af te keren om naar Baäl te trekken, en dat Hij het nu beu is.
Ds. Leenhouts ziet in deze geschiedenis niet alleen een boodschap voor het volk van Israël maar ook voor de christelijke gemeente in de heidenwereld en voor ieder persoonlijk.

In hoofdstuk 16 wordt beschreven hoe God Israël in ballingschap voert door de keuze van het volk voor de heidense afgoden, en hoe Jeremia in zijn persoon een uitbeelding moest zijn van de hopeloosheid van de toekomst van Israël in het land waar zij verbleven.
Ds. Leenhouts laat zien hoe die keuze voor 'afgodische' verering diepgeworteld was in verschillende oeroude religies, maar ook heeft kunnen postvatten in kerkelijke en politieke structuren.

In hoofdstuk 19 moet Jeremia in Gods Naam rampspoed over Israël aankondigen, vanwege de valse synthese: Het dienen van de afgod Baäl – met zijn kinderoffers – naast JAHWE.
Ds. Leenhouts zet uiteen hoe er – zowel in de kerkelijke- als in de Joodse wereld – een principieel moment aangebroken is van 'valse synthese': Bij de oprichting van de Staat Israël en bij die van de Wereldraad van Kerken, waarbij de vrijzinnigheid voluit toegelaten werd.

DE TOERIST*

'Hetgeen als woord des HEREN tot Jeremia kwam met betrekking tot de grote droogte.

Juda treurt en zijn poorten zijn ineengezonken, zij liggen in rouw ter aarde; het gejammer van Jeruzalem stijgt omhoog. Hun aanzienlijken zenden hun geringen om water: zij komen bij de bakken, zij vinden geen water, zij keren terug met ledige kruiken; zij worden beschaamd en te schande en bedekken hun hoofd. Ter wille van de akker zijn zij terneergeslagen, omdat er geen regen op de aarde is geweest; beschaamd zijn de akkerlieden, zij bedekken hun hoofd. Want zelfs de hinde in het veld verlaat het jong dat zij wierp, omdat er geen groen is; en de wilde ezels staan op de kale heuvels te happen naar lucht gelijk de jakhalzen, hun ogen smachten, omdat er geen kruid groeit.

Al getuigen onze ongerechtigheden tegen ons, HERE, doe het om uws naams wil. Want vele zijn onze afdwalingen, tegen U hebben wij gezondigd. Hope Israëls, zijn Helper in tijd van nood, waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, als een reiziger die slechts zijn intrek neemt om te overnachten? Waarom zoudt Gij zijn als een verbijsterd man, als een strijder die niet kan helpen? Gij zijt toch in ons midden, HERE, uw naam is over ons uitgeroepen, laat ons niet aan ons lot over!' (Jeremia 14:1-9)

ONGEKENDE DROOGTE

Het begin van dit hoofdstuk beschrijft een ongekende droogteperiode in de tijd waarin Jeremia profeteerde. We weten niet precies welk tijdvak dat is geweest, want de periode waarin Jeremia profeteerde liep over ongeveer veertig jaar. Maar zeker is, dat in zijn geschiedenis Israël getroffen werd door een vreselijke droogte, die ook zeer dramatisch beschreven wordt. De aanzienlijken sturen hun bedienden erop uit

* Preek uitgesproken in 1981

om nog ergens met hun kruiken water te halen uit de cisternen, de waterbakken die aan de karavaanwegen en in diepe dalen te vinden zijn. Maar allen komen met lege kruiken terug en omwinden het hoofd uit schaamte dat zij nergens water hebben kunnen vinden. Ook de boeren op het land zijn verbijsterd, want alles is droog, de bodem is gescheurd en is hard als ijzer. Zij weten er geen raad mee en ook zij hebben hun hoofden omhuld – als een teken van rouw. Zelfs de hinde verlaat haar jong dat zij geworpen heeft. Het moederinstinct verliest het van de drang om zelf nog te kunnen bestaan en ergens water te gaan zoeken. De ezels en de jakhalzen staan op de kale heuvels te snakken naar lucht en water. De 'poorten van Jeruzalem' – zo wordt het zinnebeeldig genoemd – zijn eigenlijk ook terneergeslagen. Want van elke bedrijvigheid in de poorten, zoals de notariële akten die gepasseerd werden, de rechtspraak, de handel, was geen teken meer te bekennen. Ook daar was alles ineen gezonken.

VEROOTMOEDIGING

Na deze verzen, waarin zó die droogte getekend is, vinden we plotseling een beschrijving van een soort bidstond. Een verootmoedigingsdienst in de tempel, die ingekleed wordt in de vorm van een rechtszitting: *'Al getuigen onze ongerechtigheden tegen ons, Here, doe het om uws naams wil.'*[1]

Die ongerechtigheden worden dus min of meer gepersonifieerd. Zij worden als aanklagers, als getuigen à charge voorgesteld in een rechtsgeding dat God nu met Zijn volk heeft. Zij zeggen: Onze ongerechtigheden treden nu wel op als aanklagers en zij getuigen tegen ons in dit rechtsgeding, maar wij hebben een 'hoger beroep' Here om van die droogte af te komen. Doe het om uws naams wil. *'Want vele zijn onze afdwalingen, tegen U hebben wij gezondigd. Hope Israëls, zijn Helper in tijd van nood…'*[2]

1 Jeremia 14:7
2 Jeremia 14:7-8

Het is eigenlijk een prachtige boetedienst die ons hier door Jeremia wordt geschetst. Maar de bedoeling van dit Schriftgedeelte is onherroepelijk geweest dat Jeremia feitelijk tegen het volk wil zeggen hoe het volk zal gaan reageren: Nu zal je zien dat jullie naar de tempel samenstromen en dit allemaal tegen God gaat zeggen. We moeten ons niet voorstellen dat het volk zelf op deze wijze gesproken heeft, want het is tegelijkertijd de 'taal' van Jeremia. Alleen, hij legt als een soort 'voorzanger' hun deze 'boetepsalm' in de mond. Alsof hij wil zeggen: Nu gaan jullie natuurlijk samenstromen naar de tempel of de synagoge om deze soort 'rouwdienst' te houden en alle offers te gaan brengen om op deze wijze boete te doen. Want er zitten elementen in die daarna ook weer door Jeremia worden ontkend.

Jeremia moet hier door de woorden die hij hun in de mond legt laten zien: Zó denken jullie eigenlijk, en zó willen jullie handelen en zó willen jullie het zeggen.

Jeremia moet hier in de Naam des Heren de diepste gedachtegang van het volk blootleggen, en het hun als het ware in de mond leggen in een 'boetepsalm', om daarna te zeggen: God luistert er niet naar.

Alle commentaarschrijvers geven toe dat dit een moeilijk en zeer diepgaand hoofdstuk is, maar dat Jeremia het volk hier duidelijk in de mond legt hoe zij denken over de tempel en dat ook uitspreken, om daarna te zeggen: Maar zó denkt God erover.

Nu, wat zegt het volk daarop tegen God? *'Hope Israëls, zijn Helper in tijd van nood…'* Zo zien zij God nog wel – als een helper in tijd van nood. Eigenlijk een beetje op de manier van die matroos die hoog in het want zat om wat werk te verrichten en wat knopen aan te sjorren en ineens door een rukwind een val gaat maken en roept: O, God help mij. En hij een paar treden lager op de touwladder nog net het touw weer te pakken krijgt en zegt: Het is niet meer nodig.

Die stemming was er nog wel in Israël, God was wel een helper in nood. Maar als zij onder de nood en de moeilijke toestanden vandaan waren, keerden zij naar de Baäls terug en dienden de afgoden, met

alle daaraan verbonden gruwelen ook op zedelijk gebied. Het was geen innerlijke terugkeer tot God. Wel voor het moment, zodat Hij hun maar weer even uit de nood zou kunnen helpen.

Dat legt Jeremia hun eigenlijk in de mond: Vast en zeker gaan jullie naar de tempel en tegen God zeggen 'Helper in nood'. Jullie kennen de godzalige termen allemaal, en die ga je uitspreken. God kent dat.

Een ogenblik later zegt God: Ik ben het berouw hebben van het volk moe. Nu gaan ze echt de ballingschap in. Ik ben het beu.

EEN TOERIST?

Als Israël God heeft aangeroepen met de woorden: *'Hope Israëls, zijn Helper in tijd van nood...',* voegen zij daar nog aan toe: *'...waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, als een reiziger die slechts zijn intrek neemt om te overnachten?* [3] Met andere woorden: 'Here God, nu zitten wij zo in de misère met zijn allen en zo verschrikkelijk in nood. U hebt toch Uw Naam over ons uitgeroepen? Wij zijn toch een bondsvolk, een verkoren volk? Waarom zou U nu alleen maar zijn als een reiziger die ergens overnacht in een hotel, en weer verder trekt en zich van het hele dorp of stad of de nood van het land niets aantrekt?

De situatie van het dorp of de stad gaat de reiziger niets aan – hij kwam alleen maar even uitrusten en slapen om dan weer verder te trekken, hetzij te voet of te paard of op een muildier. Zoals het Oude Oosten dat zoveel kende op die lange tochten.

Zo zegt het volk tegen God: Bent u zo'n reiziger voor ons? Zo'n toerist die alleen maar even komt overnachten en dan weer verder trekt? Bent U zo'n vreemdeling, die het volk in wezen niet ter harte gaat? Die Jeruzalem maar even aandoet, zoals in onze tijd sommige Amerikanen even een half uur Amsterdam aandoen en later een uurtje Berlijn en daarna Rome.

God, bent U zo'n toerist, die ook Israël en Jeruzalem – in deze

3 Jeremia 14:8

nood nog wel – even aandoet en dan weer verder trekt?

Uit het volgende vers blijkt hoe God daar direct op reageert:

'Zo zegt de HERE van dit volk: Zij hebben zo gaarne willen omzwerven, zij hebben hun voeten niet gespaard.' [4]

Als je van 'trekken' praat en van 'toerist' en 'even aandoen' – zij hebben *Mij* even willen aandoen, om daarna weer naar de Baäl te lopen. Zij fladderen maar als vlinders heen en weer.

Dit hoofdstuk gaat heel diep en is ook nu buitengewoon actueel.

Er ligt ook een innerlijk vérstrekkende relatie tussen deze klacht van Israël en die van de Emmaüsgangers, die aan Jezus vragen: *'Zijt Gij de enige vreemdeling in Jeruzalem, dat Gij niet weet wat daar dezer dagen geschied is?'* Eigenlijk zeggen zij tegen Hem: Bent U de enige onwetende toerist? Bij het gesprek van de Emmaüsgangers in Lucas 24 wordt in wezen heel het Oude Testament en heel de houding van Israël samengevat. Natuurlijk totdat Israël tot bekering is gekomen, die tijd komt ook – God zij dank – dat hun harten geopend zijn voor de werkelijkheid dat het Woord vlees geworden is, en dat Hij onder ons is komen wonen. Dat Hij geen toerist is en dat Hij niet maar één nachtje verblijft, maar dat het heel Gods inspanning en de worsteling van de heilige Geest is geweest om juist woning te maken onder Zijn volk. Zo zeer zelfs dat God in het vlees verschenen is en onder ons woning gemaakt heeft.

De apostel Johannes zegt:

'Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene des Vaders, vol van genade en waarheid.' [5]

Is God alleen maar een toerist, die mijn hart en uw hart even aandoet voor een nachtje en daarna weer verdwijnt?

4 Jeremia 14:10
5 Johannes 1:14

Het is niet alleen een boodschap voor het volk van Israël en voor de geschiedenis, maar voor ons allemaal.

Het is alsof ik Jeremia hoor zeggen: Ik zie het ook bij vrome christenen. Zij kennen alle godzalige termen en ze gebruiken die ook wel in kerken en kloosters, en waar zij zomaar samenstromen om te bidden, maar als zij ergens over in nood zitten, denken zij diep in hun hart: God bent U maar een toerist? Doet U maar even ons Londen aan en ons Liverpool, ons Cambodja en ons Duitsland? Doet U het maar even aan om daarna als een toerist weer te vertrekken, die zich ons lot niet wezenlijk aantrekt? Hoe zit het nu eigenlijk? Want over alle heidenen is toch Uw Naam aangeroepen? Ook over ons en over de christelijke gemeente?

Als de nood hoog gaat worden – en er komen inderdaad moeilijke tijden – dan lopen we allemaal gevaar om net als het oude Israël tegen God te zeggen: Is er nu wetenschap bij U? Of komt U hier alleen maar even een 'dutje doen' en vertrekt U daarna weer? Betrekt U even een kamer om dan weer te verdwijnen?

Ik geloof dat dan hetzelfde argument dat God tegenover Israël gebruikt ook op ons van toepassing is, en op de hele kerkelijke wereld en het hele christendom: Nee, *zij* hebben hun voeten niet gespaard. *Zij* hebben zo gaarne willen omzwerven van de ene afgod naar de andere. Dan weer eens zich gebogen voor de Mammon; dan weer voor de seks en dan weer eens voor dit of voor dat, zij zijn overal naar toe gelopen. Als het op 'toerisme' aankomt, dan moet je niet bij Mij zijn, zegt God. Want Ik ben gekomen en heb Mij het lot van een verloren wereld, en ook van jullie zielen, dusdanig aangetrokken, dat Ik tot op de bodem van de hel dat lot gedragen heb. Ik ben geen vreemdeling in Jeruzalem.

HET VERDRIET VAN JEREMIA

Jezus werd hun bekend onder de breking van het brood, lezen we over de Emmaüsgangers in Lucas 24:31. Zozeer was Hij komen wonen in

de gemeente, dat Hij alle ballingschap, alle verstrooiing, alle zonden, nood en verdorvenheid op Zich heeft laten aankomen, om daarna op te staan uit de doden, en te verkondigen dat in Zijn offer de grote oplossing ligt en *zal* liggen.

De Emmaüsgangers drongen sterk bij Hem aan om met hen mee te gaan. En Jezus bleef bij hen om bij hen te overnachten.[6] Maar Hij sprak wel over de héle geschiedenis:

'O onverstandigen en tragen van hart, dat gij niet gelooft alles wat de profeten gesproken hebben! Moest de Christus dit niet lijden om in zijn heerlijkheid in te gaan? En Hij begon bij Mozes en bij al de profeten en legde hun uit, wat in al de Schriften op Hem betrekking had.'[7]

God komt niet wonen bij de 'ongebrokenheid' van hart. Hij komt niet wonen op 'een vuilnisbelt' – figuurlijk gesproken. Er moet verzoening zijn en 'afsterving' van het 'vlees'. Er moet vernieuwing en bekering zijn. Er moet reiniging zijn in het bloed der verzoening. Daar wil de heilige Geest komen wonen.

Dat is de diepe worsteling die wij zien in Jeremia 14. Daarom – als God dit zo ziet, dan geeft Hij Jeremia de opdracht om aan het volk de droogte aan te kondigen, en als die er eenmaal is, zegt Hij: dan gaan zij Mij verwijten dat ik een 'toerist' ben, terwijl zij het zelf zijn. En dan zegt God: Ik ga hen niet meer sparen. Het gericht is onontkoombaar.

Jeremia mag ook niet meer voor het volk bidden. We lezen in Jeremia 14:11-12:

'En de Here zei tot mij: Bid niet voor dit volk ten goede; al vasten zij, Ik hoor niet naar hun geroep, en al brengen zij brandoffer en spijsoffer, Ik heb in hen geen behagen, maar door het zwaard, de honger en de pest maak Ik een einde aan hen.'

6 Lucas 24:29
7 Lucas 24:25-27

En dan treedt Jeremia nog als een advocaat voor het volk op en zegt: *'Ach, Here HERE: zie, de profeten zeggen tot hen: Gij zult geen zwaard zien en geen honger zal u treffen, maar een ongestoorde vrede zal Ik u geven te dezer plaatse.'*

Maar God zegt dat zij leugenachtig profeteren. Dat *Hij* daarvoor geen opdracht gegeven heeft, en zij zó tot de ondergang gedoemd zijn.[8]

Dat doet Jeremia pas echt wenen. In Jeremia 14:17 lezen we:

'Spreek dus dit woord tot hen: Mijn ogen moeten van tranen vloeien dag en nacht zonder tot rust te komen, want met een grote breuk is de jonkvrouw, de dochter mijns volks, gebroken, met een zeer zware slag.'

Jeremia ziet achter de droogte de oorlog komen. Hij ziet Nebukadnezar komen. Hij ziet hoe daar veel vrouwen weduwe worden en juist om die vrouwen denkt hij en om al die moeders en aan het gericht dat zo zwaar zal doorzetten:

'Gij hebt Mij verworpen, luidt het woord des HEREN; gij zijt achterwaarts gegaan; dus strek Ik mijn hand tegen u uit en verdelg u: Ik ben het berouwen moe. Ja, Ik wan hen met een wan in de poorten des land; kinderloos, teniet maak Ik mijn volk. Van hun wegen zijn zij niet teruggekeerd. Talrijker worden Mij zijn weduwen dan het zand der zeeën; Ik breng hun, over moeder en jongeling, een verwoester op de middag, Ik doe onverhoeds op hen vallen angst en verschrikkingen. Zij, die er zeven baarde, bezwijmt, zij valt in onmacht; haar zon is ondergegaan, terwijl het nog dag was, zij is beschaamd en in haar verwachtingen bedrogen.'[9]

Dan is het Jeremia zwaar te moede. Als hij dit alles gezien heeft en dit

8 Jeremia 14:14-16
9 Jeremia 15:6-9

alles ook aan het volk moet zeggen, dan voelt hij zich zeer eenzaam. Voor een moment is hij een gebroken man en gaat hij zelf klagen: *'Wee mij, mijn moeder, dat gij mij gebaard hebt, een man van getwist en gekrakeel voor het gehele land!'*[10] Als hij denkt aan al het leed dat hij moet aankondigen over Israël is hij zich verschrikkelijk eenzaam gaan voelen.

Ik heb er in de Tweede Wereldoorlog zelf ook iets van gezien. We hebben films kunnen zien van de verschrikkelijke Holocaust. Maar toen ik de Joden bezocht voordat zij werden gedeporteerd, werd ik juist het meest getroffen door de blik in de ogen van een moeder die mij vroeg: 'Dominee, kunt u mij zeggen waarom dit is?' Toen ik haar in de ogen keek, werd mijn keel dichtgeknepen. Ik kwam daar met mijn gewone hersenen en mijn gedachten niet meer uit. Dit ging boven mijn verstand.

GODS WEGEN

De wegen van God zijn heilig en Hij voert Zijn plannen uit. Maar Hij komt alleen 'wonen' in de 'versterving van ons vlees'. Van het Joodse 'vlees', maar ook van het heidenchristelijke 'vlees'.

Er komt ook geen derde Godsdag en geen volledige inwoning van de heilige Geest in een vervuld Loofhuttenfeest, zonder het afleggen van het institutaire 'vlees' van kerken die allemaal hun eigen belangen en eigen gebied willen beschermen en hun eigen zaakjes willen dienen. Rome voorop. Eerst dán kan het Koninkrijk Gods doorbreken in de grote dag van opstanding.

God zet onvoorwaardelijk Zijn plannen door. Maar het hoort ook bij de volheid der heidenen dat er volledig afstand zal moeten worden genomen van al het gedoe – al kennen ze overal de godzalige termen. Kerken kunnen het heel mooi zeggen – heel poëtisch en dichterlijk. Er zijn ook prachtige gebeden en liturgieën bij Rome, in de Grieks- en

10 Jeremia 15:10

Russisch Orthodoxe Kerk en bij de Duitsers. Schitterend allemaal.

Maar ik heb dingen meegemaakt, waarvan ik zeg: Hoe is het mogelijk?

Direct na de oorlog ben ik gevangenispredikant geweest in de gevangenis 'Cracstate' in Heerenveen, waar Duitsers en collaborateurs werden geïnterneerd. Ik ontmoette daar iemand die op een vreselijke manier boeren had gemarteld. En hij bekende mij: 'Voordat ik ga slapen bid ik altijd: *Lieber Jesus, mach mir fromm, dass ich doch im Himmel komme.'* Daar stond mijn verstand een ogenblik bij stil. Als ik dat gedraaide stuk ijzer zag waarmee die beul boeren had afgeranseld, en die gloeiendhete kachel, waar zij met hun blote lichaam tegenaan gesmeten werden en dan iedere avond bidden: *Lieber Jesus, mach mir fromm, dass ich doch im Himmel komme,* dat kon ik niet meer met elkaar rijmen.

En nu wordt er volop geroepen dat Duitsland herenigd moet worden. Dat het een gericht van God kan zijn dat het in twee stukken ligt, daar mag je niet over praten. Wij zijn toch moderne mensen, om dat dan als een Godsgericht te gaan verkondigen?

En Jeruzalem?

Ook daar moet je niet aankomen met te stellen dat er een verband is tussen de ballingschap en de verwerping van Jezus van Nazareth.

Maar hoe bekijkt God het?

We leven in dagen van afrekening!

Om dichter bij huis te blijven: De manier waarmee wij ons los hebben gemaakt van Suriname en van de Zuid-Molukken, zal ons in de toekomst ook duur komen te staan. Maar ook hier willen zij nergens van weten.*

In Jeremia 15 spreekt God ook nog over de doorwerking van de schuld van Manasse: *'... en Ik zal hen maken tot een schrikbeeld voor alle koninkrijken der aarde, ter wille van Manasse, de zoon van Jehizkia, de koning van Juda, om hetgeen hij gedaan heeft in Jeruzalem'.*

* Omwille van het behoud van de exegese is de historische context waarin deze voorbeelden in 1981 zijn uitgesproken, gehandhaafd

God legt Jeremia in de mond: Je zult zien dat zij naar de tempel gaan en zeggen: Here God, bent U alleen maar een toerist? Helpt U ons niet van die droogte af?

Maar God zegt: Dit keer luister Ik niet. Zij gaan de ballingschap in.

Als het straks in het Midden-Oosten misgaat – als er grote beproevingen komen, dan moeten wij ons barmhartig opstellen tegenover het Joodse volk. Maar wij moeten niet meegaan in hun verharding en zeggen dat het allemaal niets te maken heeft met wat er gebeurd is met Jezus van Nazareth – God geopenbaard in het vlees en geslagen aan een kruis. Hij sprak dat die dingen zouden komen over het volk.[11]

We hebben te doen met een heilig God, die ook Rome, Jeruzalem en Amsterdam in het gericht brengt, en in het gericht inderdaad genadig wil zijn als Hij ziet dat daar echt bekering en waarachtigheid is voor Zijn aangezicht. Als we Hem niet beschuldigen van 'toerisme' en van vlinderachtigheid in Zijn trouw. Maar dat wij zeggen: Bij *ons* waren de snelle voeten om naar de 'Baäl' en de afgoden te lopen, en ons van de levende God te laten vervreemden.

Bij *ons!*

EEN KOPEREN MUUR EN EEN IJZEREN ZUIL

God komt die arme profeet tegemoet, die zo zwaar innerlijk lijdt vanwege het gericht dat hij moest aanzeggen, dat hij zegt: *'Wee mij, mijn moeder, dat gij mij gebaard hebt, een man van twist en gekrakeel voor het gehele land! Ik heb niet te leen gegeven en men heeft mij niet te leen gegeven, toch vervloeken mij allen.'*

Als Jeremia dat gezegd heeft, gaat God hem troosten: *'De Here zei: Indien Ik u niet bevrijd ten goede! Indien Ik u ten tijde van rampspoed en benauwdheid de vijand niet tot u doe smeken! Zal ijzer breken? ijzer uit het Noorden en koper?*[12]

Bij zijn roeping in Jeremia 1:17-18 zegt God:

11 Matthéüs 23
12 Jeremia 15:11

'Gij dan, gord uw lendenen, maak u op en spreek tot hen al wat Ik u gebieden zal; verschrik niet voor hen, opdat Ik u niet voor hen doe verschrikken. En zie, zie Ik zelf stel u heden tot een versterkte stad, een ijzeren zuil en een koperen muur tegen het gehele land.'

Ach, dat al Gods volk profeten waren!

Als hier een gemeente komt die God laat wonen in hart en ziel en leven, en die in de waarheid staat ten aanzien van Jezus Christus, God geopenbaard in het vlees; die geen toerist was, maar Zich zo ons lot en het lot van Zijn eigen volk aantrok, dat Hij bad: *'Vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen';* Die in Zijn bloed ook de basis legde voor de bekering van Israël en voor de eenwording van de gemeente, en zo diep kwam inwonen dat Hij zich ons lot aantrok in Zijn verbrijzeling en in de uitstorting van de heilige Geest om woning te maken in de gemeente; als we díe Heiland aanroepen als gemeente en allen die maar luisteren willen, dan kunnen we gesteld worden als een koperen muur en een ijzeren zuil voor de ganse mensheid. Niet alleen voor Israël en de Mohammedaanse wereld. Want dit is de waarheid. Daar wil men omheen draaien, en dat wil men verdoezelen en afzwakken. Aan alle kanten wil men de scherpe punten van dit oude boek af vijzelen, maar dat gaat niet. Want eenmaal komt Hij om te oordelen de levenden en de doden.

Jeremia moet dan ook zeggen dat die droogte slechts een voorspel is van wat onder Nebukadnezar komt om hen als gevangenen weg te voeren naar Babel. En bij die boodschap breekt hij een ogenblik zelf stuk. Zoals Jezus weende over de stad Jeruzalem en zei: *'Och, of gij ook op deze dag verstondt wat tot uw vrede dient; maar thans is het verborgen voor uw ogen.'*[13]

In Zijn rede over de laatste dingen zegt Jezus: *'Zodra gij nu Jeruzalem door legerkampen omsingeld ziet, weet dan dat zijn verwoesting nabij is (...) want dit zijn de dagen van vergelding,*

13 Lucas 19:42

waarin alles wat geschreven is, in vervulling gaat.'[14]

En het ís gekomen.

De hele mensheid zal nog eenmaal voor de oordeelsdag moeten zien dat dit alles de waarheid is. De apostel Petrus heeft het ons zó op het hart gebonden:

'En wij achten het profetische woord (daarom) des te vaster, en gij doet wél, er acht op te geven als op een lamp, die schijnt in een duistere plaats, totdat de dag aanbreekt en de morgenster opgaat in uw harten.'[15]

Dat geldt ook voor het profetische woord in Jeremia 14.

DE INWONING VAN GOD

Mensen zeggen soms: je hebt toch nergens meer houvast aan? Dat is hetzelfde als te zeggen: God is toch alleen maar een toerist, die even komt kijken en even Jeruzalem aandoet en Amsterdam en verder niks? Terwijl Hij Zich het lot van heel de verlorenheid van de wereld zó heeft aangetrokken dat Hij Zijn Zoon gaf: *'Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.'*[16]

God richt Zich ook persoonlijk tot u en zegt Hij ook tot ons: Zie je Mij alleen maar als een toerist, die een nachtje 'gebruikmaakt' van je hart om dan weer te verdwijnen en je hart verder leeg te laten? Dan nodigt Jezus ons aan Zijn Tafel en breekt Hij het brood. Dan wil Hij dat Hij onder de breking van het brood bekend wordt. Met andere woorden: Dit deed ik voor je. Ik trok Mij jouw verlorenheid en jouw persoonlijke lot zo aan, dat Ik op een stuk hout voor je stierf. En dat is de basis voor de inwoning van Mijn Geest in jouw hart.

14 Lucas 21:20-22
15 2 Petrus 1:19
16 Johannes 3:16

Een andere basis is er niét.

Misschien hebben wij weleens een keer gedacht: Here God, U hebt de hele wereld in het oog, maar ik ben zo'n klein 'nummertje' in het geheel, dat U toch eigenlijk niet goed naar mij hebt omgekeken of hoogstens als een reiziger mij even aandoet, maar niet blijft.

Vergist u zich niet!

De Heer kent al de Zijnen. Dat moet ik uitdrukkelijk tegen u zeggen. Want de beschuldiging van het Joodse volk toen, dat God alleen maar een 'toerist' is en Zich hun lot niet aantrok – die beschuldiging kan ook in onze ziel postvatten – ondanks godzalige en vrome termen. Ondanks een verbazend vrome liturgie kan er toch diep in het hart die eenzaamheid, dat ongeloof of die twijfel zitten van: het mooie evangelie dat God de wereld liefheeft zal wel waar zijn, maar kijkt Hij ook naar mij om?

De Heer wil met de gemeente als geheel, maar ook met ieder afzonderlijk een ontmoeting hebben. Daarvan ben ik overtuigd. Niemand kan een beschrijving geven van wat er in de harten van de mensen omgaat. Wat er achter ieders gezicht schuilgaat daar kom je zelfs als priester in een biechtstoel niet achter. Echt niet. Mensen hebben vaak vrome maskers op.

Daarom, als we het Avondmaal gaan vieren, dan doen we het in een tijdsgewricht dat uitermate gevaarlijk is voor de Joodse wereld en voor de Arabische wereld, maar ook voor ons.

We doen het op een tijdstip, waarop het ook voor ons persoonlijke leven kritiek is, omdat wij tenslotte allemaal voor de rechterstoel van Christus moeten verschijnen. En daar kunnen we niet meer met mooie, godzalige liturgieën aankomen. Alle dingen liggen naakt en geopend voor Hem. Alleen op dit moment zegt Hij: Ik ben uw Heiland, uw Verlosser. Ik droeg de 'ballingschap'. Ik droeg het tot op de bodem van de hel in gebrokenheid voor God.

Wie in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven. Maar raak dan ook alles bij Mij kwijt. Lever dan ook alles in en houdt geen reserves meer, want Ik alleen verlos u.

Zo neemt Hij Zijn intrek bij de Emmaüsgangers. Niet omdat Hij een vreemdeling is in Jeruzalem. Hij liet het 'vlees' van Abraham versterven, om daarna te komen 'inwonen' in de geboorte van Isaäk.

Hij liet de broers van Jozef zó ver komen dat zij hun doodsoordeel moesten onderschrijven: *'God heeft de schuld uwer knechten aan het licht gebracht'*.[17] Zij beleden voor het aangezicht van Jozef dat zij des doods schuldig waren.

Later in de geschiedenis – als het volk zich in Egypte ontwikkelt – zijn zij ten dode opgeschreven. Maar God verlost hen.

In Ezechiël 37 wordt de ballingschap voorgesteld als een graf. Maar zij staan weer op, omdat er een eeuwige trouw van God is. Alleen *het vlees* versterft. God sluit daar geen compromis mee. Juist omdat Hij géén toerist is, maar omdat Hij ten slotte een eeuwige inwoning bedoelt, met u, met mij en met de hele gemeente. Dan zal God zijn alles in allen.[18]

Dat is het streven van God. Dan is het nieuwe Jeruzalem er, dan is er de volle inwoning. De tabernakel Gods is dan bij de mensen, zoals in Openbaring 21:3 staat:

'En ik hoorde een grote stem uit de hemel, zeggende: Zie, de tabernakel Gods is bij de mensen, en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen zijn volk zijn, en God zelf zal bij hen en hun God zijn.'[19]

Daarom hoeven we nooit hopeloos te zijn en nooit zodanig in de put te zitten, dat we denken dat God onze ziel even een nachtje aandoet en dan weggaat. Nee. Hij stuurt voor eenieder van ons aan op die eeuwige inwoning. En die deel je in principe al wanneer je je openstelt voor God, zoals de tollenaar die zei: *'O God, wees mij, zondaar, genadig!*[20] En hij ging gerechtvaardigd naar huis. Maar zelfs al gaat de Farizeeër de taal van de tollenaar spreken en hij blijft Farizeeër,

17 Genesis 44:16
18 1 Corinthiërs 15:28
19 Openbaring 21:3 (St. Vert.)
20 Lucas 18:13

dan gaat hij niet gerechtvaardigd naar huis. Dát is het verschil.

Er zijn veel christenen en kerken die eindeloos de taal van de tollenaar uitspreken en allerlei godzalige opmerkingen aan het adres van God richten en tóch niet willen buigen.

Het is een wat harde boodschap misschien.

Maar als Jeremia zijn klachten uit voor God, gebruikt hij een prachtige beeldspraak. In hoofdstuk 15:16 lezen wij:

'Zo vaak uw woorden gevonden werden, at ik ze op, uw woord was mij tot vreugde en blijdschap mijns harten; want uw naam is over mij uitgeroepen.'

Hier wordt het beeld gebruikt van een man die in de wildernis loopt en dan plotseling honing vindt in de steenrotsen. Jeremia bedoelt te zeggen: Ik heb Uw woorden gevonden, zoals iemand die in de wildernis loopt. In dit geval in de wildernis van de geschiedenis. Daar ziet hij een 'honingraat' van de bijen. Hij neemt het en eet het op.

Ditzelfde beeld voor het profetische spreken en het ontvangen van de woorden Gods vinden we bij Ezechiël 3 en in Openbaring 10. Die woorden van God – ook die in Openbaring 10 – zijn honing. Je vindt het als al het ware 'in het wild'. Het is niet door mensen gemaakt. Het is geen kunsthoning, maar echte natuurhoning, die je zomaar vindt, omdat God het je laat vinden.

Dit is niet alleen voor Jeremia weggelegd. Het is ook voor u weggelegd dat je op de wandeling door het leven het Woord van God vindt – zoals Jeremia dat vond in de wildernis.

Ook Johannes de Doper was een profeet die zich alleen wilde voeden met sprinkhanen en wilde honing. Dat wil zeggen dat hij zo van God afhankelijk was dat zowel zijn spreken als zijn eten en drinken rechtstreeks gegeven werd door God.

Dat vraagt God eigenlijk van Zijn kinderen. Want Hij weet waar wij lopen, waar wij staan en waar wij liggen. Hij kent ons. En Hij wil dat wij ons maar eens van onze menselijke fabricage – tot en met op

kerkelijk gebied – los gaan maken, om van de woorden die Hij ons als honing aanbiedt te gaan eten en daarvan te leven.

Laten wij wat dichter gaan leven bij God Zelf, en geloven dat Hij met ons is – met onze zielen, met onze lichamen, in alle dingen, totdat de Heer verschijnt.

Amen

OERHEUVELS*

'Daarom zie, de dagen komen, luidt het woord des Heren, dat niet meer zal gezegd worden: Zo waar de Here leeft, die de Israëlieten uit het land Egypte heeft gebracht, maar veeleer: Zo waar de Here leeft, die de Israëlieten heeft doen optrekken uit het Noorderland en uit al de landen waarheen Hij hen verdreven had; ja, Ik zal hen terugbrengen in het land dat Ik aan hun vaderen gegeven had. Zie, Ik ontbied vele vissers, luidt het woord des Heren, die hen zullen opvissen, en daarna zal Ik vele jagers ontbieden, die hen zullen opjagen van elke berg en elke heuvel, en uit de rotskloven; want mijn ogen zijn op al hun wegen, deze zijn voor Mij niet verborgen, en hun ongerechtigheid is voor mijn ogen niet bedekt. Daarom zal Ik eerst hun ongerechtigheid en hun zonde dubbel vergelden, omdat zij mijn land hebben ontwijd met het aas van hun gruwelen en afschuwelijkheden, waarmee zij mijn erfdeel hebben vervuld.

Here, mijn sterkte en mijn burcht, mijn toevlucht ten dage der benauwdheid, tot U zullen volken komen van de einden der aarde en zeggen: Enkel leugen hebben onze vaderen bezeten, nietigheid, waaronder niet één, die baat kon brengen. Zou een mens zich goden maken? Maar dat zijn geen goden!

Daarom zie, Ik laat hen ditmaal gewaarworden, Ik laat hen gewaarworden mijn hand en mijn kracht, en zij zullen weten, dat mijn naam is Here.' (Jeremia 16:14-21)

EEN VERSCHRIKKELIJKE OPDRACHT

Aan het begin van dit hoofdstuk lezen wij dat het woord des Heren tot Jeremia kwam:

'Ook kwam het woord des Heren tot mij: Gij zult u geen vrouw nemen en gij zult geen zonen of dochters hebben te dezer plaatse;

* Preek uitgesproken in 1981

want zo zegt de HERE van de zonen en dochters, die te dezer plaatse geboren worden, en van hun moeders die hen baren, en van hun vaders die hen verwekken, in dit land: Aan dodelijke ziekten zullen zij sterven, zij zullen niet beklaagd noch begraven worden, tot mest op de akker zullen zij zijn; of door het zwaard en de honger zullen zij aan hun eind komen, en hun lijken zullen tot voedsel zijn voor het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde.'[1]

Daarop volgen nog enkele opdrachten aan Jeremia die hem helemaal plaatsen buiten wat wij tegenwoordig zouden noemen het establishment van de samenleving.

Het is een verschrikkelijke opdracht en een vreselijke boodschap voor een jonge, krachtige en gezonde man, als tegen hem gezegd wordt: Jij trouwt niet en je krijgt in dit land geen kinderen, want hier is geen toekomst meer. Elk kind dat geboren wordt is als het ware een 'kerkhofbloemetje'. Het voedt alleen maar de graven. Daarom kan je beter maar niet trouwen. Van dat vreselijke gericht dat op komst is moet jij ook in levenden lijve een uitbeelding zijn. Dan kunnen zij aan je zien dat het abnormaal is dat jij niet trouwt en geen gezin sticht.

In die dagen vond men dat op zijn zachtst gezegd 'asociaal'. Dan hielp je niet mee om het geslacht uit te bouwen. Je hielp dan niet mee om het volk in stand te houden en mee te bouwen aan de toekomst van Israël. Er was in die tijd nog veel kindersterfte, zoals dat nu ook nog voorkomt in primitieve gebieden.

Als je in die tijd niet meedeed om het volksleven in stand te houden door ook een gezin te stichten, dan werd dat eigenlijk als een verzaken van je plicht beschouwd – vooral als je daar volop toe in staat was.

Jeremia moest dus ook een uitbeelding zijn van de hopeloosheid van de toekomst van Israël in het land waar zij op dat moment verbleven, want zij zouden gedeporteerd worden en ook aan allerlei ziekten sterven. De Heer kwam met een zeer zwaar gericht en dat moest Jeremia onophoudelijk aankondigen. Daarom mocht hij ook

1 Jeremia 16:1-4

geen sterfhuis binnentreden om daar mee te doen met het rouwbeklag. Hij mocht niet meedoen met wat daar al gebruikelijk geworden was: het snijden van het lichaam zodat er bloed vloeide om – naar oud-Kanaänitisch gebruik – de dood tevreden te stellen. Het bloed is de 'zetel' van het leven, en als je dan een beetje van je eigen bloed vergoot, dan bleef de dood ver van je weg – zo was de gedachte. Het waren allemaal oude gebruiken, maar die waren zelfs al ingeburgerd in Israël.

Jeremia mocht daar niet aan meedoen. Hij mocht het hoofd niet kaal laten scheren – haar is ook een deel van het leven – en bloed offeren voor de dood. Hij moest zich helemaal buiten die gebruiken houden. Buiten begrafenissen, huwelijksfeesten en andere feestelijkheden. Hij kwam er helemaal naast te staan als profeet. Hij moet alleen maar de verschrikkelijke ballingschap aankondigen en daarbij worden termen gebruikt die ontleend zijn aan het burgerrecht:

'Daarom zal Ik eerst hun ongerechtigheid en hun zonde dubbel vergelden, omdat zij mijn land hebben ontwijd met het aas van hun gruwelen en afschuwelijkheden, waarmee zij mijn erfdeel hebben vervuld.'[2]

In Exodus 22:3-4 lezen we over de dubbele vergelding. Dat is een zinsnede uit de wet. Als iemand bijvoorbeeld een rund had gestolen en het werd ontdekt, dan moest hij – als eerste vergelding – natuurlijk het rund teruggeven. Maar in de tweede plaats moest hij ook nog een eigen rund van dezelfde waarde daarbij geven. Hij moest het dubbel betalen.

Maar als Jesaja de opheffing van de ballingschap aankondigt met de woorden:

'Troost, troost mijn volk, zegt uw God. Spreekt tot het hart van Jeruzalem, roept het toe, dat zijn lijdenstijd volbracht is, dat zijn ongerechtigheid geboet is, dat het uit de hand des Heren dubbel ontvangen heeft voor al zijn zonden',

2 Jeremia 16:18

dan betekent dat ook dat in het strafgericht dat Israël gekregen heeft aan de wet voldaan is.[3]

God spreekt het nu door de mond van Jeremia uit in deze termen, en Hij wil daarmee eigenlijk zeggen: Je hebt Mij Mijn land ontstolen door al je gruwelen. Dat zul je teruggeven doordat je het verliest. Je zult ervoor boeten en je gaat de ballingschap in.

In de tweede plaats zal je in de ballingschap niet meer Mijn eigendom zijn, maar je zult een slaaf zijn van de afgoden en van de afgodische volkeren waar je zo naar verlangd hebt.

God zegt door de mond van Jeremia: Zij krijgen het dubbel op de ziel. Omdat ze Mijn land hebben ontwijd met het aas van hun gruwelen en afschuwelijkheden, waarmee zij Mijn erfdeel hebben vervuld.

Het feit dat hij volgens Gods opdracht niet mocht trouwen, als ook dit vreselijke oordeel van de onherroepelijkheid van de ballingschap en de dubbele vergelding die hij moet aankondigen; als hij – visionair en door het directe spreken van God – die ondergang ziet komen, waarbij zij als mest op het veld zijn, dan brengt dat Jeremia tot een wonderlijke lof verheffing:

'Here, mijn sterkte en mijn burcht, mijn toevlucht ten dage der benauwdheid, tot U zullen volken komen...'. Het klinkt als een grote verrassing, als een diepe profetie die de heilige Geest hem hier laat uitspreken: *'...tot U zullen volken komen van de einden der aarde en zeggen: Enkel leugen hebben onze vaderen bezeten, nietigheid, waaronder niet één die baat kon brengen. Zou een mens zich goden maken? Maar dat zijn geen goden!'* [4]

Dat zal een weerslag hebben op Israël: *'Daarom zie, Ik laat hen ditmaal gewaarworden, Ik laat hen gewaarworden mijn hand en mijn kracht, en zij zullen weten, dat mijn naam is: Here.*[5]

Dat is Jahwe! De God, Die hándelend aanwezig is!

3 Jesaja 40:1
4 Jeremia 16:20
5 Jeremia 16:21

EEN GESCHIEDENISPROCES

'De volken zullen komen…'.
God laat door de mond van Jeremia zeggen: Het loopt over de heidenwereld.

Hiervan is een voorvervulling geweest, toen de Perzische vorst Cyrus van God de opdracht kreeg om alles in orde te maken voor de terugkeer van het Joodse volk uit de ballingschap. We vinden dat heel dichterlijk beschreven in Jesaja 41:1: *'Hoort Mij zwijgend aan, gij kustlanden, en laten de natiën nieuwe kracht putten; laten zij toetreden en dan spreken; laten wij tezamen in het gericht gaan.'*

God roept een procedure op – een geschiedenisproces. Hij zegt: Laat de eilanden nu eens zwijgen voor Mij. Al die einden der aarde, al die volkeren. En laat hen dan maar eens kracht putten, en zien of die goden iets te betekenen hebben: *'Wie heeft hem (Cyrus) uit het Oosten verwekt, die bij elke schrede de zege ontmoet? Wie levert volken aan hem over en doet hem koningen vertreden, wiens zwaard hen maakt tot stof, wiens boog hen maakt tot dwarrelende stoppels?* [6]

Verwaaide stoppels, waar niets tegen bestand is. Ze kunnen hun afgoden nog proberen eraan vast te spijkeren en stevig te maken, maar zij rollen om. Alle volken die altijd gedacht hebben: onze nationale god is sterk, onze afgod verliest het nooit van de andere afgoden, rollen ondersteboven als die nieuwe dingen komen die God verwekt ten behoeve van Zijn verkoren volk.

'Maar gij, Israël, mijn knecht, Jacob, die Ik verkoren heb, nakroost van mijn vriend Abraham, gij, die Ik gegrepen heb van de einden der aarde en geroepen uit haar uithoeken, tot wie Ik zei: Gij zijt mijn knecht, Ik heb u verkoren en u niet versmaad – vrees niet, want Ik ben met u; zie niet angstig rond, want Ik ben uw God. Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met mijn heilrijke hand.' [7]

6 Jesaja 41:2
7 Jesaja 41:8-10

Dat is de boodschap.

God schakelt hiervoor de heidenwereld in. En daarvan is eerst al een voorvervulling bij Cyrus, als hij door God als het ware 'verwekt' wordt, zodat geen afgod en geen natie tegen hem bestand is en Cyrus de opdracht krijgt om Zijn volk weer terug te brengen en de tempel te laten herbouwen.[8]

Toen hebben al die volkeren moeten zeggen: Wat zij al onze afgoden waard? Zij brengen geen baat. Wij kunnen niet standhouden. Onze goden helpen ons niet.

Dat heeft het Joodse volk indachtig moeten maken dat er maar één levende God is die Zijn Woord houdt: de God van Abraham, Izaäk en Jakob. De God Die hen wel in de ballingschap voert en hen in Zijn zware gerichten wel een ogenblik tot mest op het veld kan maken zelfs, maar Die ook weer de opstanding geeft als uit de dood.

In de volheid des tijds is de Here Jezus tot Zijn volk gekomen, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen.[9] Zij hadden de 'afgoden van de volken' toen ook liever dan de levende God van Israël, die Zijn Zoon op aarde zond. Want als Kajafas Hem veroordeelt, roepen de overpriesters: *'Wij hebben geen koning, alleen de keizer!'*[10] De keizer, die goddelijk vereerd werd, te beginnen met Divus Augustus, het hoofd van de mensheid van toen. Met hun geschreeuw dat Jezus van Nazareth gekruisigd moest worden, en zij alleen de keizer van Rome als koning accepteerden, knielden zij in wezen voor 'Baäl', voor de grote afgod van het Romeinse Imperium – ofwel voor de Romeinse 'antichrist'.

Het gevolg was dat zij werden weggevoerd in ballingschap en Jeruzalem is door de Romeinen verbrand en omgeploegd. Vanaf dat moment is het evangelie in de heidenwereld terechtgekomen. In die heidenwereld waren er inderdaad christenen die niet wilden offeren

8 2 Kronieken 36:22-23
9 Johannes 1:11
10 Johannes 19:15-16

voor het borstbeeld van de keizer. En zij werden voor de leeuwen geworpen. Zij bogen niet voor Baäl, totdat er ook in het christendom een grote ommekeer kwam: een grote en diepe val.

EEN AFGODISCHE INSPIRATIE

De bisschop van Rome, de Paus, die toch de gelijke onder alle broeders was, liet het zich aanleunen om de plaats van de keizer te gaan innemen – nu in kerkelijke vorm. Daardoor werd het Romeinse Imperium eigenlijk hersteld: de wereldmacht met een aanbeden top. De keizer van Rome als de top van de piramide. Er is oneindig geknield voor de keizer van Rome, en later voor de Paus als hij naderde. Dat lag allemaal op dezelfde lijn.

De werkelijk afgodische inspiratie zat in het zich verheffen van de Paus boven alle andere bisschoppen en boven alle andere dominees en herders en kerkelijke instanties. De inspiratie om toch een zichtbare 'afgod' te hebben die onfeilbaar kan spreken, is ook duidelijk naar voren gekomen in het op het hoofd willen dragen van de 'Perzische' tiara. Want die keizercultus is uit Perzië afkomstig. Wierookwolken zweefden om zijn troon.

Hier ontstaat helemaal het beeld van de 'oerheuvel'. De oeroude heidense gedachte dat – zoals bij een pasgeboren kind de navel het hoogste punt is als je het neerlegt – zó ook de aarde geboren is – maar nu in Rome. Alsof de wereld daar tevoorschijn is gekomen. En op de top van die 'navel der wereld' zetelt nu dan de Paus. Hij heeft de verbinding met de hemel.

Het is heidendom en afgoderij.

Bovendien hadden zij de handigheid om alles wat er over Petrus geschreven staat zo samen te bundelen dat hij eigenlijk een vervanging werd van de keizer. In die rol werd hij geduwd. De apostel Petrus zou zich in zijn graf omdraaien als hij merkte wat er later van zijn figuur en apostolaat is gemaakt: vervanging van de verafgode keizer.

Daarbij is het Avondmaal gemaakt tot de mis, waarbij het brood en

de wijn veranderen in het lichaam en bloed van Christus.[11] Daarmee krijgt die 'kerkelijke keizer' nog meer macht over de zielen. Want je krijgt de 'zaligheid' niet uitgedeeld als je geen lid bent van die organisatie. Het is een 'afgodisch' systeem.

De Islamieten hebben zelf ook het idee van de 'oerheuvel' – in Mekka. Daar trekken honderdduizenden in reidans in een grote cirkel rondom de Kaäba, de 'heilige steen', die daar door de engel Gabriël na de zondvloed zou zijn neergelegd. Zij zien dat als de weerspiegeling van de reidans van de engelen rondom de troon van God.

Afgoderij – afgodendienst!

Bij het Boeddhisme is het ijler. Maar ook de Borobudur is opgebouwd als een kosmische heuvel – als een soort 'oerheuvel'. Die heeft echter een onpersoonlijke top. De gedachte is, dat, als je bij de godheid aankomt het allemaal ijl is. Dan ben je verzonken in het niet. Daarom is het een massieve, maar onpersoonlijke top.

Bij de Perzen, en eerder bij Egypte met zijn piramiden, en later bij Rome was de top een persoon. Natuurlijk weet God heel goed dat in Zijn strijd met de duivel, de satan een 'hoofdkwartier' zoekt. Want wat is de 'overste van deze wereld' zonder hoofdkwartier?

Jezus heeft over de heilige Geest gezegd:

'En als Hij komt, zal Hij de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel; van zonde, omdat zij in Mij niet geloven; van gerechtigheid, omdat Ik heenga tot de Vader en gij Mij niet langer ziet; van oordeel, omdat de overste dezer wereld geoordeeld is.' [12]

Die 'overste van deze wereld', de satan, zoekt zichzelf een hoofdkwartier. En daarvoor kan hij niets beters hebben dan deze

11 De transsubstantiatie
12 Johannes 16:8-11

vervalsing van het evangelie – deze 'Petrus', die hij in de rol van de oude vergoddelijkte keizers duwt. En als zijn missie zou slagen, is er meteen de 'antichrist' die zich zet in de tempel van God. De 'cockpit', van waaruit alles bestuurd wordt.

Toen door oprechte gelovigen met dat vreselijk afgodische stelsel van de vervalste kerk van Rome gebroken werd, kwamen de worgpalen en de brandstapels, de gevangenissen en de inquisitie. Tachtig jaar is in Nederland gevochten tegen die gecentraliseerde, vergoddelijkte macht. Voor wie de geschiedenis van de obelisken kent, en die zo'n obelisk ziet staan op het Sint Pietersplein in Rome, is dat een woordeloze 'vloek' tegen de geest die de apostel Petrus eenmaal bezield heeft. Mogelijk is hij daar juist met het hoofd naar beneden gekruisigd om zijn Heer te volgen.

Wanneer er door Satan verwekte krachten opkomen, zoals het communisme dat een 'rode oerheuvel' met een rood imperialisme zoekt voor de hele mensheid, dan blijkt dat Rome daar geen weerstand tegen heeft. Dat had het ook niet tegen Hitler met diens vergoddelijkte 'duizendjarig rijk', dat zou moeten geboren worden uit het Germanendom, maar Rome sloot er een concordaat mee.[13] Het had geen weerstand tegen Napoleon en het heeft ook geen weerstand tegen wat er in Moskou allemaal uitgebroed wordt.

Er is hoogstens wat onrust geweest in Polen, maar de Paus heeft niet gezegd dat Duitsland geoordeeld is omwille van het Joodse volk dat zó gruwelijk in Duitsland omgekomen is, en dat zij de eis tot hereniging daarom moeten schrappen in hun grondwet.

Israël lag niet in zijn blikveld. Israël, dat vanaf zijn eerste verkiezing en eigenlijk vanaf zijn geboorte uit Abraham, Izaäk en Jakob geroepen was om juist tegenóver Babel te staan. Tegenover de 'oerheuvel' en tegenover de vergoddelijkte centralisatie van macht.

Dat is in wezen de verkiezing van het Joodse volk. De zaligheid is uit de Joden, niet alleen maar om in de hemel te komen, maar ook om

13 Het Concordaat van 1933, formeel bekend als het Reichskonkordat, is een belangrijke overeenkomst die op 20 juli 1933 werd ondertekend tussen de Heilige Stoel en Nazi-Duitsland. (Bron: mei1940.org)

de antichrist te weerstaan. Om de mens der zonde en de ontwikkeling in de richting van een centralisatie van macht te weerstaan. Daarvoor zijn de Joden verkoren. En als zij struikelen en vallen, dan gaat God naar de heidenwereld. Maar als vervolgens ook die gaan 'vallen', dan roept God ten slotte Zijn volk uit de heidenwereld en uit alle mogelijke kerkelijke systemen terug.

In het mausoleum van Lenin is ook het piramidemotief verwerkt en ook Stalin heeft in Oost-Duitsland een soort 'oerheuvel' gebouwd – een gedenkteken voor de gevallenen in de vorm van een oplopende heuvel.

Want dacht u dat het – ook bij politieke beslissingen – niet meespeelt als je helemaal ongelovig bent en er geen notie meer van hebt dat er een antichrist op komst is en er werkelijk weer een duivelse aanslag op de mensheid wordt gepleegd om een nieuwe 'oerheuvel' te hebben en een nieuwe top die afgodisch vereerd wordt? Een 'beest', waarvoor de hele aarde plat op de buik moet liggen en voor wie geroepen wordt: Wie kan er oorlog voeren tegen het beest? [14]

Als je daar helemaal geen notie meer van hebt, dan kom je er – ook als politiek leiders – toe om je vooral te richten op sociale maatregelen en alles wat op defensie lijkt, weg te gooien.*

WAT BRENGT BAAT?

In de toekomst komt ook ons land in een drukpan.

Jeremia zegt: *'Here, mijn sterkte en mijn burcht, mijn toevlucht ten dage der benauwdheid, tot U zullen volken komen van de einden der aarde en zeggen: Enkel leugen hebben onze vaderen bezeten, nietigheid, waaronder niet één, die baat kon brengen. Zou een mens zich goden maken? Maar dat zijn geen goden!'* [15]

14 Openbaring 13:4

15 Jeremia 16:19

* Omwille van de authenticiteit en het behoud van de exegese is onder de kop 'Een afgodische inspiratie' de weergave van het uit de oudheid afkomstige begrip 'oerheuvel', en hoe de inspiratie daarvan zich heeft kunnen voortzetten in religies, kerk en wereldpolitiek, gehandhaafd.

Vóór Jeruzalem en het Joodse volk uit worden de heidenen het eerste gewaar dat die heidense oerheuvel, en wat de top en de obelisken verkondigen, waardeloos is.

Waardeloos!

Je hebt er geen baat bij. Er zit geen kracht in tot verlossing. Als het verkoren volk zó met de heidenen meedoet, dan heeft het geen verlossing meer.

Jeremia zegt: *'Mijn burcht zijt Gij!* En dan ziet hij ineens van alle kanten de heidenen komen – van de einden der aarde – en zij zweren hun afgoden af. God gaat Zijn eigen volk een 'lesje leren' door de heidenen. Hij zegt:

'Daarom zie, Ik laat hen ditmaal gewaarworden, Ik laat hen gewaarworden mijn hand en mijn kracht, en zij zullen weten, dat mijn naam is: HERE.'[16]

JAHWE!

Ook christenen zullen hun 'afgoden' gaan loslaten. Want als kerken menselijke meningen plaatsen boven de eenheid van de Avondmaalstafel, en boven het woord van Jezus: *'Neemt deze* (beker) *en laat hem bij u rondgaan'*[17], dan plegen zij met hun eigen instituut ook 'afgoderij'.

Het is niet alleen Rome die door de geschiedenis met Napoleon en Hitler, en ook nu geen weerstand heeft tegen de opbouw van een nieuwe 'rode oerheuvel'. Ook de Wereldraad van kerken spreekt zich op het ogenblik niet uit over de dissidenten in Rusland en over het gruwelijke God- en mensonterende systeem dat daar heerst.

Via kerkelijke 'vredesorganisaties' heeft het 'rode Messianisme' ook in ons land een bruggenhoofd.* En zo worden sluizen opengezet voor de aanbidding van 'het beest'.

16 Jeremia 16:21

17 Lucas 22:17

* Uitgesproken in 1981

Het woord van Jeremia is bloedernstig en actueel. Maar hij heeft gezien hoe de heidenen zullen komen en hun afgoden zullen loslaten als zij gewaargeworden zijn dat die waardeloos zijn en geen baat hebben tot redding.

Dat zal ook in het groot gaan gebeuren wanneer men eenmaal gewaarwordt hoe men voor de mal gehouden wordt door velen – zelfs in prachtige, kerkelijke kledij. En dan hoor je – God zij dank – niet meer bij het establishment. Waar wij wél bij mogen en móeten horen, is bij de ene Tafel des Heren. Want Eén hield er stand tegenover de tirannie van het beest uit de afgrond: Jezus Christus. In een uur van grote verzoeking heeft Hij onder Pontius Pilatus de goede belijdenis betuigd.[18]

Als Israël geroepen werd om in Gods roeping tegenover de gecentraliseerde wereldmacht van de satan te staan, dan heeft alleen Jezus die roeping vervuld.

Wie tegen de vergoddelijkte keizer van Rome rebelleerde, werd aan het kruis geslagen. Dat was dé Romeinse straf tegen rebellie. En die straf onderging deze 'rebel', Jezus van Nazareth, de Koning der Joden. Omdat Hij die 'top' niet accepteerde, maar omdat Hij juist Zijn gekochte volk ging wegleiden tussen alle piramiden uit die de duivel probeert op de bouwen.

Natuurlijk is de hoofdzaak van het evangelie de verlossing voor de dag der eeuwigheid – dat onze ziel gered wordt voor de dag der dagen en we door het bloed van het Lam gereinigd worden. Dat we die 'baat' hebben bij de kruisdood van Jezus. Maar de 'godzaligheid is tot alle dingen nut'.[19] Wij hebben er ook baat bij dat wij gaan zien wat de wezenlijke betekenis van Zijn kruisdood is – ook voor de geschiedenis. En voor de heenwerking die God bedoelt naar het Vrederijk hier op aarde – in een voorsabbat der volkeren. Dat kan alleen vanuit het afzweren van welke 'afgoderij' ook. Al is het in de vorm van kerkelijke instituten.

18 1 Timóthéüs 6:13
19 1 Timótheüs 4:8 (St. Vert.)

Wij moeten waarschuwen. Maar dat kan alleen als wij zelf werkelijk één zijn met Jezus en werkelijk buiten het establishment komen te staan – buiten de legerplaats. Hem het kruis nadragend. Dat geeft eenzaamheid. Dat weet ik heel goed. Je kinderen of kleinkinderen hebben dan niet zo hun gezellige clubjes, er is van alles en nog wat te koop. En ja, dat levert een stukje eenzaamheid op. Maar wij leven in zo'n beslissende fase van de wereldgeschiedenis dat het erop of eronder gaat, ook met dit land.

Laten wij in diepe ootmoed voortgaan op deze weg. Ik heb zelf ook moeten zien hoe in mijn eigen kerk menselijke meningen gesteld werden boven het Woord van God en boven het kruis en de eenheid van de Avondmaalstafel. Een afschuwelijke zaak. Het baat niet!

En de Hervormde Kerk met haar herderlijke boodschappen zo af en toe – het baat niet!

En de opvattingen over Israël – het baat niet!

Maar als wij ons in eendracht wenden tot de Gekruisigde, Die gezegd heeft: *'Doe dit tot Mijn gedachtenis'*, Ik zal spreken van dit 'verzoendeksel' van de éne Avondmaalstafel – als jullie dit 'verzoendeksel' niet meer stukslaan, maar in eendracht Mijn bloed willen belijden, dan geeft Hij Zijn Geest en spreekt Hij tot onze harten. Dan wijst Hij ons de weg, en dat zal báten! Dat zal baat brengen voor het hele Nederlandse volk. Dat zal zijn nut afwerpen – licht geven. Dan zullen wij het zout der aarde kunnen zijn, en profetisch kunnen ontmaskeren waar we ontmaskeren moeten.

Zou God ons met die Zoon niet alle dingen schenken?

Ik heb in het persoonlijk leven 'baat gevonden' bij Jezus. En ik weet dat ik het ook zal 'vinden' in groter en wijder verband. Ik zoek niets anders dan het openbaar worden van de kracht van Jezus en van Zijn toekomst, in alle verblinding en alle verwarring van onze dagen. Want wij zijn met elkaar 'doodziek'.

Als wij dan Avondmaal gaan vieren, dan zal ieder zijn hart onderzoeken. Dat wij niet onze 'afgoden' stiekem oppoetsen en dienen. Niet

ons vertrouwen stellen op de dingen van deze wereld. Maar dat in ons hart alleen Jezus mag zijn. Hij, Die tot spot van iedereen – erger dan Jeremia – buiten het establishment hing aan het kruis, waarboven geschreven was: Koning der Joden. Hij kon ten slotte uitroepen: *'Het is volbracht!'* De duivel is gekraakt. De overste van deze wereld heeft zijn hoofdkwartier niet meer. Dat betekent dat de 'piramiden' zijn omgevallen. Door de kruisdood van Jezus zijn alle 'piramiden' en 'obelisken', die daarvan 'familie' zijn, weggevallen.

En als wij nog ergens 'piramidaal' zijn – in welk opzicht ook – als wij proberen om onze eigen 'top' te maken, onze macht, onze vergoddelijking en ons steunen op de dingen van deze wereld, het brengt geen baat. Als wij Avondmaal vieren dan moeten wij daar helemaal tot uitdrukking brengen: Heer, U alleen bent baat voor ons. Het baat ons alleen dat wij Uw lichaam dat verbroken werd, eten. En dat wij Uw bloed drinken en Uw genade ontvangen en de heilige Geest krijgen in ons hart.

Alleen dát brengt baat!

Alleen dát is nuttig!

Dat 'lichaam' mag je dan ook 'nuttigen', omdat alleen dat maar voeding heeft voor tijd en eeuwigheid.

Daarna ga je de krant anders lezen. Je kijkt anders tegen de dingen aan, waar de mensen nu achteraanhollen en zich dood voor ploeteren. God maakt je innerlijk vrij. Niet om de mensen die zo ploeteren uit te lachen – dat is niet priesterlijk. Maar je gaat het allemaal een beetje anders zien. Je wordt niet farizeïstisch dat je God dankt dat je niet bent zoals zij. Maar je bent wel dankbaar dat je door de kracht van het bloed van het Lam uitgeleid bent, zodat datgene wat alleen baat brengt voor tijd en eeuwigheid, je deel mag worden.

Dan ben je gewaargeworden dat JAHWE JAHWE is en dat Hij handelend aanwezig is in je leven.

Hij sprak over het grote dat komen gaat: *'Als Ik twee dagen zwijg, denkt ge dan, o mens, dat er nimmer een dag van vervulling over Mijn gekochten zal aanlichten?'* Denk je dan dat Ik nooit handelend zal optreden?

Hij zal hen wegroepen uit alle afgodische instituten. De Heer liet mij zien dat er ook nog een parallel ligt tussen de wereldlijke staten en alle kerkelijke 'staten' en denominaties.

Eerst was er het 'gouden hoofd' en het werd allemaal minder en minder, totdat het bij die staten werd ijzer, vermengd met modderig leem. Zo ziet onze wereld er nu uit.

Maar je ziet hetzelfde bij de kerkelijke wereld. Eerst was er het 'gouden hoofd' – het prachtige Rome, en daarna werden het allemaal mindere 'goden'. Al die kerkformaties. En nu is het 'ijzer, vermengd met leem'. Totdat, zonder toedoen van mensenhanden, een steen losraakt en dat 'beeld' verbrijzelt.[20] Het Koninkrijk van God vermaalt alle afgodische rijken, en ook al de afgodische kerkelijke instituten, totdat God de harten vervult op basis van het offer dat Hij Zelf aan een stuk hout bracht in Zijn Zoon.

Als u – net zo goed als ik – eenmaal het hoofd moet neerleggen, dan hoop ik dat u kunt zeggen: Jezus, Uw verzoenend sterven blijft het rustpunt van mijn hart. Dat is het enige wat waarde heeft.

Waarde, door de verzoening met God.

Waarde, omdat van daaruit de vrede Gods over de gedachten en zinnen valt.

Waarde, omdat het bloed van Jezus een betrouwbare gids bleek te zijn.

De kracht Gods tot zaligheid.

Amen

20 Zie de droom van Nebukadnezar in Daniël 2

DE KRUIK AAN STUKKEN*

'De Here zei aldus: Ga heen, koop u een pottenbakkerskruik, en ga met enigen van de oudsten des volks en van de oudsten der priesters, uit naar het dal Ben-Hinnom, dat vóór de Schervenpoort ligt, en roep daar de woorden uit, die Ik tot u spreken zal, en zeg: Hoort het woord des Heren, gij koningen van Juda en gij inwoners van Jeruzalem. Zo zegt de Here der heerscharen, de God van Israël: zie, Ik breng rampspoed over deze plaats, waardoor ieder die ervan hoort, de oren tuiten zullen, omdat zij Mij verlaten, deze plaats ontwijd, en daar voor andere goden die zij niet gekend hebben, offers hebben ontstoken, zij, hun vaderen en de koningen van Juda; en zij deze plaats met bloed van onschuldigen hebben vervuld, en zij de hoogten van de Baäl gebouwd hebben om hun kinderen als brandoffers voor de Baäl met vuur te verbranden, iets wat Ik niet geboden noch uitgesproken heb en wat Mij niet in de zin is gekomen. Daarom, zie de dagen komen, luidt het woord des Heren, dat deze plaats niet meer zal genoemd worden Tofeth en dal Ben-Hinnom, maar Moorddal.' (Jeremia 19:1-6)

KINDEROFFERS

In dit hoofdstuk krijgt Jeremia de opdracht tot een symbolische handeling in de vorm van een koninklijke proclamatie: *'Ga heen, koop u een pottenbakkerskruik, en ga met enigen van de oudsten des volks en van de oudsten der priesters, uit naar het dal Ben-Hinnom dat vóór de Schervenpoort ligt, en roep daar de woorden uit, die Ik tot u spreken zal, en zeg: Hoort het woord des Heren, gij koningen van Juda en gij inwoners van Jeruzalem. Zo zegt de Here der heerscharen, de God van Israël'.*

* Preek uitgesproken in 1981

En dan volgt er de ontzaglijke boodschap over de komende ondergang.

In het boek Jeremia zijn al veel motieven genoemd waarom die ondergang niet te ontlopen valt. Enkele van die motieven zijn: de zonden van het volk; het afvallen van de levende God en ook het weer invoeren van de Baälsdienst. Maar wat Jeremia er hier nog aan toevoegt is wel het summum van de valse synthese, namelijk dat zij dachten JAHWE in de vorm van de god Baäl te kunnen gaan vereren of omgekeerd. Jeremia moet hier het toppunt van de valse synthese noemen – van de valse eenheid. Hij moet hun zeggen dat zij de plaats Tofeth, en eigenlijk heel Jeruzalem, met het bloed van onschuldigen hebben vervuld en zij de hoogten van de Baäl gebouwd hebben om hun kinderen als brandoffers voor de Baäl met vuur te verbranden. God zegt: *'...iets wat Ik niet geboden of uitgesproken heb en wat Mij niet in de zin is gekomen.'*[1]

Vlakbij Jeruzalem werden kinderoffers gebracht aan de Moloch. Bij Tofeth, de vuilverbrandingsplaats, waar eerst een ijzeren beeld van Moloch stond, dat door koning Josia was verwijderd.[2] Dat ijzeren beeld werd van binnenuit heet gestookt, en als de armen van dat beeld begonnen te gloeien, werden daar kleine kinderen in gelegd, en zij verbrandden.

Er moeten zich bij die offers onvoorstelbare taferelen hebben afgespeeld. Moeders die flauwvielen wanneer de vader bereid was één van die kleintjes – meestal de eerstgeborene te nemen en te offeren. En daarbij beriepen zij zich ook nog op de Thora, waarin staat dat de eerstgeborenen aan God geofferd moesten worden. Vaders, die ook buiten hun zinnen raakten, maar het tóch deden.

Dat had God helemaal niet geboden. Het evangelie staat daar juist helemaal tegenóver.

God zegt tegen Abraham: *'Neem toch uw zoon, uw enige, die gij liefhebt, Isaäk, en ga naar het land Moria, en offer hem daar tot een brandoffer op een der bergen, die Ik u noemen zal.'*[3]

1 Jeremia 19:5
2 2 Koningen 23:10
3 Genesis 22:2

Maar als God ziet dat Abraham bereid is zijn enige zoon aan Hem te offeren, klinkt het woord van God: *'Strek uw hand niet uit naar de jongen en doe hem niets…'*[4]

God moet niets hebben van die heidense praktijken, van de eigen prestatie en het eigen offer. God zegt: Ik heb je niet gevraagd dat je je kinderen offert – het liefste wat je bezit. Als er een offer gebracht moet worden voor de redding der wereld en voor het veilige wonen, dan doet God dat. Dan schenkt Hij Zijn lieve Zoon.

Geen menselijke prestatie, geen menselijk offer, niets wat wij van onze kant God kunnen aanbieden – al zijn het onze liefste kinderen – brengt verlossing. Gods eigen liefdedaad, Zijn genade en barmhartigheid over ons, doet het. Die twee dingen: de menselijke prestatie en de afgoderij die daaraan verbonden is, én de genade van God kun je nooit in één tempel naast elkaar zetten. Dat is de valse synthese (samensmelting). Dan gaat het mis met Jeruzalem en met heel Juda en Israël.

Jeremia moet een kruik nemen. Mogelijk is het een honingkruik geweest. De oudsten gaan met hem mee. En dan maakt Jeremia het symbolische gebaar dat die kruik wordt uitgegoten. Alle politieke beraadslagingen van Israël en Jeruzalem – ook hoe zij samenspanden om Jeremia te doden[5] – worden symbolisch uitgegoten. Daarna gooit hij de kruik aan stukken, ten aanschouwen van de mannen die met hem meegegaan waren. Hij laat hiermee zien: Zo wordt Jeruzalem verwoest en gaat het land kapot, en de scherven zijn niet meer te lijmen.

Ten slotte krijgt Jeremia de opdracht om deze boodschap te brengen bij de tempel in Jeruzalem zelf:

'Breek dan de kruik ten aanschouwen van de mannen die met u zijn gegaan, aan stukken en zeg tot hen: zo zal Ik dit volk en deze stad

4 Genesis 22:12
5 Jeremia 18:18

aan stukken breken, gelijk men pottenbakkersgerei aan stukken breekt, dat niet weder heel gemaakt kan worden; en in Tofeth zal men begraven, omdat er geen plaats ter begrafenis is…'[6]

Men zal begraven op de 'vuilverbrandingsplaats'. 'Tofeth' betekent: 'plaats waar brand is' met andere woorden 'de plaats van het helse vuur'.

Een ontzettende boodschap.

DE VALSE SYNTHESE

Zowel in de kerkelijke- als in de Joodse wereld is er ook zo'n soort principieel moment aangebroken, waarvan je kunt zeggen: Dit is nu echt de menselijke prestatie: de poging om – als in de dagen van Jeremia – de 'afgoderij' te plaatsen in de tempel van JAHWE.

Voorbeeld van de valse synthese in de kerkelijke wereld is de constituering van de Wereldraad van Kerken, waarbij de levende God en Jezus Christus als Zijn Gezalfde absoluut niet werd vereerd. Men kon het vrijzinnig opvatten zoveel men wilde. En het einde van de zaak is dan dat men zelf de vrede wil bewerken met allerlei vredesacties en organisaties, en een knieval doet voor het communisme.

Maar dat niet alleen.

Door deze geest van de valse synthese waarbij men denkt dat dit naast elkaar geplaatst kan worden, geeft men ook aan het volk en de christenheid over de hele wereld de slechtste raadgevingen aan het Joodse volk en de Arabische wereld en aan degenen die daarover gaan, zoals in het Congres van Amerika. Overal wordt op regeringen druk uitgeoefend om verkeerde stappen te ondernemen in het Midden-Oosten – nu vanuit de kerkelijke giganten zoals Rome en de Wereldraad.

Zo is er onlangs door de Raad van Kerken een verklaring uitgegeven over het Joodse volk. En daarin komen zij met deze oplossing:

6 Jeremia 19:10-11

'In de verstrooiing heeft het Joodse volk de eeuwen door het verlangen bewaard naar zijn land aan de Middellandse Zee en naar de stad Jeruzalem. Deze door de eeuwen heen vastgehouden verbondenheid is een historisch gegeven, dat aan de Joden recht geeft in dit land – recht, dat door de erkenning van de Staat Israël sedert 1948 internationaal bevestigd is.

Dit neemt niet weg, dat ook anderen historisch recht hebben op ditzelfde gebied als hun woonstede. Het moeilijke en tragische is, dat hier niet recht staat tegenover onrecht, maar recht van de Joden tegenover recht van de Palestijnen. Het zal uiterst moeilijk zijn deze twee rechten te verzoenen zonder aan een van beide afbreuk te doen. In dit verband willen wij herinneren aan de verklaring van de Raad van Kerken betreffende het conflict in het Midden-Oosten uit 1979, waarin op deze problematiek wordt ingegaan en waarin onder meer staat: "Israëls recht op een staatkundig bestaan en veiligheid dient onverkort erkend te worden. Het recht van de Palestijnen op zelfbeschikking en op een staatkundig bestaan dient eveneens onverkort erkend te worden.'[7]

In deze verklaring wordt aan de kinderen in de tent van Abraham gelijke rechten 'uitgedeeld'.

Maar de grimmige werkelijkheid is anders.

In de eerste plaats kán Israël niet in een 'afgodische stemming' het land weer veroveren. Bij de oprichting van de Staat Israël hebben zij uitgesproken dat zij zich vestigden op 'de Rots Israëls'. Maar daar had de meerderheid die atheïstisch en modern liberaal was, bezwaar tegen. Zij wilden alleen maar een 'thuis' hebben. En toen heeft David Ben-Goerion een hele morgen nodig gehad om de leiders van de arbeiderspartij ervan te overtuigen dat met 'de Rots Israëls' ook bedoeld kan worden: de Joodse kracht.[8]

7 *Verklaring van de Raad van Kerken betreffende het hardnekkig antisemitisme, bestemd voor christenen en kerken in Nederland*, Punt 3a, 25 mei 1981

8 Golda Meir: *Mijn leven*, pag. 194, Fibula-Van Dishoeck, Bussum, 1975

De Joodse kracht – dus het is een stukje 'natuur', zoals ieder ander volk en ras behoort tot de natuur van de schepping. Dat was dan 'de Rots Israëls'. Dat komt neer op 'afgoderij' met het Jodendom als zodanig. En dat is één van de steunpilaren van de Staat Israël zoals die is opgericht. En ja, de 'rechtzinnigheid' mag ook een plaats krijgen in die 'afgodstempel', waarvoor Menachem Begin zich nu sterk maakt – maar waar de anderen precies tegenin gaan.*

En zo is Israël een huis dat tegen zichzelf verdeeld is, en het straks ook helemaal niet meer redt.

Maar wat doen de kerken?

Zij zeggen in hun verklaring niets over de grote kenmerken van de exodus in de heilige Schrift en in de heilige geschiedenis, noch over de woorden van Jezus: *'Zie, uw huis wordt aan u overgelaten. Want Ik zeg u, gij zult Mij van nu aan niet meer zien, totdat gij zegt: Gezegend Hij, die komt in de naam des Heren!'*[9] Dat bekering tot hun *eigen* Messias noodzakelijk is om daar in vrede te kunnen wonen – daarover wordt niet gesproken. De 'koek' moet netjes worden verdeeld tussen Arabieren en Joden. De Palestijnen en de PLO moeten daarvan net zoveel krijgen als de Joden. En dan wordt maar even vergeten dat de PLO en de zijnen helemaal verbonden zijn aan Rusland en volgestouwd worden met Russische wapens. Als deze staatkundige 'herverkaveling' zou plaatsvinden, betekent het niet anders dan de ondergang van de rest van de Joden die daar wonen. En dan spoelt de hele 'rode vloed' door naar Afrika, over Egypte en over alle andere Arabische staten – als daar de 'dijken' op die manier worden 'doorgestoken'.

Denk niet, dat wij hier dan nog een bestaan hebben – afgezien nog van hoe de situatie in Duitsland zich ontwikkelt.

Kerken, die zulke 'ongeestelijke' adviezen geven en daarmee druk uitoefenen, staan helemaal in de lijn van de *Statement on Jerusalem*

9 Matthéüs 23:38-39

* Omwille van het behoud van de exegese is hier de historische context, waarin dit in 1981 werd uitgesproken, gehandhaafd

(Verklaring over Jeruzalem) van de Wereldraad van Kerken.[10] Voor deze destructieve boodschappen die uiteindelijk heel de mensheid naar de ondergang helpen, dragen alle kerken die nog lid zijn van de Wereldraad van Kerken medeverantwoordelijkheid.

Die 'kruik' met al die beraadslagingen wordt – in de symboliek van Jeremia – aan stukken gesmeten, als er geen verandering kwam.

Dr. Nahum Goldmann (1895-1982) schrijft:

'Het Israël van vandaag wil twee dingen tegelijk. Enerzijds wil het een staat zijn met een machtig leger, die de gehele Arabische wereld overheerst. Ter wille daarvan heeft men zich praktisch totaal geïsoleerd binnen de Verenigde Naties en veroorlooft het zich geen rekening te houden met wat de niet-Joden, niet alleen de tegenstanders, maar evenzeer de vrienden van Israël denken of zeggen. Maar anderzijds wil het graag het uitverkoren volk blijven en eist het een volledig herstel van het beloofde land, zoals God dat volgens de Bijbel voor Israël heeft beschikt. Wanneer Israël deze dubbele politiek voortzet, zal het bolwerk tenslotte instorten.'

'De nu 86-jarige voormalige voorzitter van het Joodse Wereld-congres en de Zionistenbond publiceerde in het tijdschrift 'Le Nouvel Observateur' een noodkreet vol bange vermoedens over de toekomst van Israël. Zou het ooit nog zover komen dat er over een ondergang van het Rijk Israël geschreven moet worden, vraagt Goldmann zich vertwijfeld af.

Goldmann is niet de enige die het Zionistisch ideaal ziet wankelen. De recente ontwikkeling van de Staat Israël, drieëndertig jaar oud nu, doet velen, onder wie ook Joden die elders wonen, het ergste vrezen. Hoe lang kan het land de staat van oorlog nog volhouden, als het zich steeds verder isoleert en steeds meer krediet verliest

10 *Ecumenical Review*, oktober 1980 (Zie voor volledige tekst: A.A. Leenhouts, Wedstrijd der altaren, pag. 149-152)

bij zijn vrienden? Kunnen drie miljoen Joden zich honderd miljoen vijandige Arabieren tot in lengte van dagen van het lijf houden?'[11]

Dit is geen onheilsprofetie van een Israëlvijandig gezinde man, maar deze woorden komen uit de pen van één van de belangrijkste Zionistische leiders.

De kerken hebben hun eigen geschiedenis van het willen plaatsen van de 'afgodendienst' naast de dienst van Jezus Christus. Zoals bijvoorbeeld destijds in de Hervormde Kerk van Den Haag drie vrijzinnige predikanten werden bevestigd in Naam van de heilige Geest, maar die tegelijkertijd het bloed van het Lam aan 'Fikkie' gaven.[12]

Ook werd de uitspraak gedaan: We moeten niet anticommunistisch zijn. Het directe gevolg daarvan was een knieval voor het communisme en de vredesbewegingen die daaraan verboden zijn. Daarmee zoeken zij het in een eigen 'messias', in eigen kracht en initiatieven, en niet in het bloed van het Lam, waardoor de 'mensenmoorder van den beginne' alléén verslagen kan worden. Dat wordt dan 'ouderwets' gevonden – uit de tijd – magisch. Geef dat 'bloed' maar aan 'Fikkie'. Terwijl Hij, Die alle macht heeft in hemel en op aarde aan het kruis de basis gelegd heeft voor de tijden van verkwikking, voor het Vrederijk en de binding van de duivel. Er is geen ander exorcisme mogelijk dan alleen het kruis van onze Here Jezus Christus – het bloed van het Lam!

HET IS 'JA' OF 'NEE'

Het moeten afschuwelijk taferelen zijn geweest in Tofeth, waar de kinderen in de vurige armen van Moloch werden gelegd en ouders

11 Dr. Nahum Goldmann: *'Pourqoui j'ai peur pour Israël'* in *Le Nouvel Observateur*, 1980, nummer 819

12 Gerefereerd wordt aan een artikel van Professor Dr. P. Smits, in het orgaan *Kerk en Wereld*, jaargang 51, nr. 7. Zie ook: A.A. Leenhouts: *'Een Pascha voor Jahwe'*, pag. 197-201

hun kinderen gingen offeren aan de afgoden.

En dan vraag je je af: Waarom? Terwijl God dat niet geboden had.

Waarom?

Waarom krijgt het heidendom altijd zoveel kans in de gemeente Gods? Want Jeruzalem was toen toch de 'gemeente Gods'? Zij hadden toch de reformatie onder Josia meegemaakt? Josia had in Tofeth alles ondersteboven gekeerd en de Molochdienst afgeschaft. Toch gingen zij er mee door.

Waarom?

Ja – waarom gaat iemand door met zijn verslaving aan roken en drinken die zijn lichaam kapotmaken? Waarom gaat iemand door met het bezoeken van sekshuizen? Waarom gaat iemand door met die destructie?

En waarom gaan die kerken ermee door? Zij weten uiteindelijk wel dat zij van de waarheid zijn afgeweken.

Stukken, zoals de Verklaring over het Joodse volk door de Raad van Kerken, zijn meer verderfelijk voor de mensheid dan wij in Nederland wel bevroeden. En zij redden ook het Jodendom niet. De propaganda voor deze 'herverkaveling' brengt hen daar onmiddellijk in de grootste nood.

De enige optie is een voorstel tot de 'wedstrijd der altaren'. Want in principe is die nood er nu al heel duidelijk. Dat zien de Joden ook wel. Zij hopen altijd nog op een of andere uitkomst, maar zij weten niet dat die nood absoluut wordt, en dat er geen andere weg meer is dan openstaan voor de vraag of Jezus de waarheid is of niet.

Als dat gebeurt – als het Jodendom zélf die openheid betracht – zal er een grote geestelijke aardbeving plaatsvinden en zal het 'altaar' opgericht worden van de christenheid – die wakker gemaakt moet worden om tot de éne Tafel des Heren te komen. Maar die dan ook – voor de voleinding uit – in waarachtigheid tot de eendrachtige erkenning van het bloed van Jezus Christus moet komen, opdat wij allemaal met elkaar niet in de atoomvlammen omkomen.

Ook de 'kruik' van al die kerken en richtingen en groepjes en

bewegingen, wordt 'stukgesmeten' op de plaats van de 'vuilverbranding'.

Een gedeeld volk, dat én JAHWE én de Baäl wil vasthouden, loopt vast.

Maar een gedeeld hart dat én de zonde wil vasthouden én de dienst van de levende God, loopt ook vast – zowel individueel, als volk, als mens, als groep en als kerken. Het is JA of NEE bij God.

Heb Ik Mijn Kind Jezus gegeven, ja of nee?

Is dat jullie redding of niet?

DE NACHT VAN JEREMIA

Wij beleven zeer ernstige tijden.

Toen Jeremia in de kracht Gods die rampspoed had aangekondigd, heeft hij er misschien zelf bij gebeefd. Maar hij heeft het *moeten* doen. En na die aankondiging kwam de leider van de tempelpolitie, de hoofdman Pashur, en hij liet Jeremia arresteren:

'En Pashur, de zoon van Immer, de priester, die hoofdopziener was in het huis des HEREN, hoorde Jeremia deze woorden profeteren; daarom sloeg Pashur de profeet Jeremia en sloot hem in het blok in de bovenste Benjaminpoort aan het huis des Heren.'[13]

En dan komt er een nacht in het leven van Jeremia, die wel is genoemd de 'Gethsémane nacht' van Jeremia, waarin deze profeet het ontzaglijk moeilijk kreeg met God en met zichzelf. Met het blok, de cel en zijn hele levensgeschiedenis.

Geen wonder.

Deze mensen hebben getuigd totdat zij er praktisch bij braken.

Jeremia werd gegeseld[14] en staat met bebloede rug in het blok. Zo'n blok bestond uit twee balken die op elkaar pasten met een ronding erin waar de handen doorheen konden, zoals dat op oudhollandse

13 Jeremia 20:1-2

14 Jeremia 20:2 (St. Vert.)

prenten nog wel te zien is. Als je je hand er doorheen had gelegd, kon je natuurlijk niet meer terug. Dan zat je in een klem. En evenzo de voeten.

Het was een marteling om zo met een kapotgeslagen rug en in een verwrongen houding de hele nacht te staan. Daar stond Jeremia, omdat de hoofdman van de priesters van de tempel hem gevangen had laten zetten. De inquisitie van toen.

Op dit martelblok zijn heel veel martelblokken gevolgd. Op deze daad van Pashur, de tempelpolitie, zijn er heel wat kerkelijke instanties gaan optreden met de inquisitiemacht. Niet alleen in de christelijke wereld, maar ook in de Islam. Denk maar aan Khomeini.

Ook in Nederland zijn er zulke martelblokken geweest. Zo'n blok was tegelijkertijd een teken dat iemand voor gek werd verklaard. Hij werd in een soort houten 'spanlaken' gezet. Een spanlaken wordt doorgaans gebruikt voor een psychisch gestoorde.

Als we de waarheid willen weten over de Nederlandse situatie – kerkelijke en politiek – dan moet ik u – figuurlijk gesproken – meenemen naar de Benjaminpoort, en even een kijkje nemen bij Jeremia.

Dat gebeurt met de waarheid – ook in Nederland. Die wordt kapotgeslagen en staat met 'bebloede rug', verwrongen in een blok. Die krijgt geen kans, geen mond en geen spreekgelegenheid. Niets!

Jeremia is een vóórtype van Jezus Christus. Niet in volstrekte zin – ook hij profeteerde ten dele. Maar hij is daar toch wel duidelijk een afspiegeling van. Van het lijden omwille van de waarheid – tot behoud van het volk. Juist omdat hij zo met het volk meeleefde en meeleed, en hen wilde waarschuwen: Keer terug!

Waarom die kindertjes in het vuur gegooid?

Voor niks!

En dan komt hij in het blok en wordt hij voor gek verklaard.

Dat gebeurde ook met Jezus. Hem werd verweten: *'Hij is bezeten en waanzinnig; waarom luistert gij naar Hem?*[15]

15 Johannes 10:20

Jeremia kan geen kant meer uit. En ik stel mij zo voor dat zo'n nacht lang geduurd heeft – hoewel dat er niet allemaal bij vermeld is. Hij wist ook niet wanneer hij vrijgelaten zou worden. Hij hoort de tempelgangers die daar voorbij schuifelen; een paar late bezoekers nog en misschien hoort hij tempelgezang.

Nogmaals – als je de waarheid wilt weten over kerk en politiek in Nederland ga dan de zaal aan de Benjaminpoort binnen en kijk goed naar Jeremia. Luister naar zijn zuchten, en luister zelfs een keertje hoe hij zijn geboortedag vervloekt en zegt: *'Vervloekt zij de dag waarop ik geboren ben; de dag waarop mijn moeder mij baarde, zij niet gezegend'*.[16] Was de moederschoot maar mijn graf geworden.[17]

Dan kun je zeggen: Dat deugt niet van Jeremia. Maar ga daar maar eens naast staan in die kritieke momenten van Israëls geschiedenis.

Jeremia ziet het voor zich: Zijn mooie jeugd met zijn vader Hilkia die opging naar de tempel en van ganser harte kon meezingen en jubelen. Vol ontzag heeft hij gezien hoe de priesters de handen ophieven tot God. De hele mooie dienst, de prachtige cultus, de feesten. God heeft ons verlost uit Egypte. Het was allemaal heel feestelijk.

En dan die roeping.

Hij ziet het in die nacht opnieuw. Die amandeltak en Gods stem: *'Ik zal wakker zijn over Mijn woord om dat te doen, Jeremia. Ik maak je tot een koperen muur voor het hele land'*.

Daar staat hij – die koperen muur – te trillen van de narigheid en de pijn. En hij vervloekt zijn geboortedag omdat het zo ernstig is.

Hier moeten wij lezen wat de werkelijkheid is van ons mensdom en van ons kerkendom en van de hele soesa. Dit maakt een mens dóór omwille van de waarheid. Niet omdat hij het zo veel beter weet. Niet omdat hij eigenwijs is en omdat hij een lastig mens is, maar omdat God zegt: Jeremia, ga! En spreek dit uit en doe die symbolische handeling. Zeg het hun op die manier.

God bewaarde hem wel. God heeft hem er ook uit gered. Maar het zijn toch wel zeer zware momenten geweest. En in die nacht is hij toch nog tot een loflied gekomen:

16 Jeremia 20:14
17 Jeremia 20:17

'Maar de HERE is met mij als een geweldige held; daarom zullen mijn vervolgers struikelen en niets vermogen; zij staan ten diepste beschaamd, omdat zij hun doel niet bereiken, een eeuwige, onvergetelijke smaad. Ja, de HERE der heerscharen is een rechtvaardige toetser, die nieren en hart doorziet; ik zal uw wraak op hen zien, want op U heb ik mijn rechtszaak gewenteld. Zingt de HERE, looft den HERE, want Hij bevrijdt het leven van de arme uit de macht der boosdoeners.'[18]

Dat heeft hij die nacht óók kunnen zeggen – en misschien wel een beetje kunnen zingen. En de volgende morgen zegt hij Pashur weer de waarheid:

'Doch toen Pashur Jeremia de volgende morgen uit het blok liet, zei Jeremia tot hem: Niet Pashur noemt de HERE uw naam, maar Schrik-van-rondom. Want zo zegt de HERE: Zie, Ik maak u tot een schrik voor uzelf en voor al uw vrienden; zij zullen door het zwaard van hun vijanden vallen, dat uw ogen het zien, en geheel Juda zal Ik overgeven in de macht van de koning van Babel; hij zal hen wegvoeren naar Babel, hen slaan met het zwaard; heel het bezit van deze stad, al haar have en al haar waardevol bezit, met al de schatten der koningen van Juda, zal Ik geven in de macht van hun vijanden, die ze zullen buitmaken en medenemen en brengen naar Babel. En gij, Pashur, en al uw huisgenoten, zult in gevangenschap gaan; gij zult in Babel komen, daar sterven en daar begraven worden, gij en al uw vrienden, voor wie gij vals hebt geprofeteerd.'[19]

Jeremia is één van de grote profeten. Maar groter dan Jeremia is onze Here Jezus Christus.
Ten slotte – als u de waarheid wilt zien, moet ik u niet meenemen naar de Benjaminpoort, maar naar Golgotha zélf. Daar heeft de Heer een 'foto' genomen van ons hart, van ons wezen. Want dat deden *wij*.

18 Jeremia 20:11-13
19 Jeremia 20:3-6

Wij sloegen Hem die wonden en *wij* sloegen Hem aan het kruis. En daar heeft God tegelijkertijd een 'foto' laten zien van Zijn eigen hart*: 'Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat eenieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.'*[20]

In Zijn vreselijke duisternis heeft Hij het uitgeroepen: *'Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.'*[21] Het was midden op de dag, maar het was in de diepe nacht van Zijn lijden. Hij droeg al onze doem en al onze vloek en afkerigheid – ook alle vrome huichelarij. Alle ijdele kerkendom en wat zich heeft afgespeeld ook op godsdienstig gebied. Alle misdaden van de inquisitie. Hij heeft het alles op zich laten aankomen en Hij heeft het volbracht.

En er is een derde dag van Goddelijke goedkeuring gekomen over dát kruis. Een dag van opstanding. Een wonderlijk dag, waarop de Eeuwige zegt: Deze Mens zal leven en zal de eerstgeborene uit de doden zijn. En wie Hem aannemen met een volkomen hart, zullen niet meer getroffen worden door Mijn toorn, maar kunnen eenmaal – als de tijd daar is – in vrede binnengaan in het nieuwe Jeruzalem. Zij zullen de 'brand van Tofeth', de vuilverbrandingsplaats, niet zien. Want buiten zullen zijn de honden, de onreinen, de afgodendienaars en de lafhartigen.[22] Buiten zullen ook zijn alle valse dienaren die het evangelie vervalsen. Er komt een dag van oordeel, want God proeft de nieren en de harten. En waar we nu maar kunnen, zullen wij moeten waarschuwen en getuigen.

Ik geloof dat God dit land nog genade wil bewijzen. Ons volk heeft zich niet voor niets tweemaal veertig jaar moeten verzetten tegen de 'oerheuvelmystiek' die de satan had opgeroepen. Er is hier een martelaarsgemeente geweest, en de verre na-vruchten van hun martelaarschap mogen wij misschien nog 'plukken'. De vruchten van hun 'Jeremia' zijn – met de handen en voeten in het blok – onder vele slagen, brandstapels en worgkoorden. Maar het is op het nippertje. Het is een grenssituatie, waarbij wij allemaal tot onszelf moeten

20 Johannes 3:16
21 Lucas 23:34
22 Openbaring 22:15

inkeren met de vraag: *'Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, toets mij en ken mijn gedachten; zie, of bij mij een heilloze weg is, en leid mij op de eeuwige weg.'*[23] Want God duldt geen valse synthesekerk, -groep of individueel hart, waarbij náást de afgoden ook Zijn naam geprezen wordt.

Daarom, laat deze morgenstond ook een ogenblik van veroot-moediging zijn, en van ons wenden – niet alleen naar die cel in de Benjaminpoort waar Jeremia gevangen zit. Het is goed om daar een moment te vertoeven. Leest u het allemaal nog maar eens na. Ik kan verder ook geen commentaar geven op dit lijden van Jeremia. Als ik daar naast ga staan in de geest, word ik alleen maar stil. Heel stil. En als ik daarna op Golgotha kom te staan, dan zeg ik: Dit is nog enkele graden dieper. Dáár droeg Jezus onze vloek. En daar droeg Hij ten slotte ook Jeremia's ineenstorting. En dáárop volgde de opstanding in de onverderfelijkheid van het eeuwige leven.

Buiten deze grote dingen kan geen mens vrede met God en het eeuwige leven vinden.

Hier moeten wij zijn. Wij moeten een 'kijkje' nemen in de Benjaminpoort om te weten waar wij de waarheid moeten zoeken.

Er zijn op het ogenblik veel zoekers, en ik zeg hun: Kijk eens naar die oude Bijbel en naar de Godsgetuigen van toen en kom daarna terecht op Golgotha. Het is geen huichelpartij geweest van de Man van Smarten aan het kruis. Dat is écht! Hij gaf Zijn leven voor u en voor mij. Gij zijt duur gekocht. Zet dan in de tempel van uw hart geen afgodsbeelden meer. Geen Moloch, geen zelfvernietiging of satanische krachten die destructief werken op lichaam, geest of ziel. Maar bewaar uzelf rein in de vreze Gods, totdat de dag komt, waarop Gods engelen u herkennen als een verkorene Gods, als een kind van God en u opnemen in de eeuwige stad waar geen martelblokken meer zullen zijn.

Amen

23 Psalm 139:23-24

© Ds. A.A. Leenhouts: "Jeremia"
(1981)
Redactionele bewerking 2026

GETUIGENIS
EN EENHEID

Stichting Getuigenis en Eenheid
Postbus 64814, 2506 CE Den Haag
info@getuigeniseneenheid.nl
www.getuigeniseneenheid.nl